

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
سبقت‌گامی

شماره: ۹۱/۵۹۹۱۲
تاریخ: ۱۳۹۱/۳/۸
پست: دارد

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی و شرکت دولتی پست بانک ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً همان‌گونه که مستحضر می‌باشند، به موجب ماده (۳) «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)»، بانک‌ها می‌توانند تحت عنوان سپرده قرض الحسنه جاری، به قبول سپرده مبادرت نمایند. حساب سپرده قرض الحسنه جاری، به سبب کارکردهای آن، واجد اهمیت فراوان است و آن چه اهمیت این نوع حساب را دوچندان می‌نماید، ارتباط آن با «چک» و به دنبال آن، جرم صدور چک بلامحل به عنوان یکی از معضلات حال حاضر جامعه، می‌باشد.

مسلم است که پویایی و به روز بودن قوانین و مقررات براساس شرایط و مقتضیات روز، نقش به‌سزایی در تسهیل و افزایش ضریب اطمینان در تعاملات میان اشخاص دارد و مطمئناً قوانین و مقررات ناظر بر حساب جاری نیز با توجه به اهمیت آن، از این قاعده مستثنی نمی‌باشد. در این راستا، از یک سو ضرورت؛ «تقویت جنبه بازاریابی مقررات حساب جاری در ارتباط با صدور چک‌های بلامحل» و «فراهم آوردن امکاناتی برای دارندگان چک به منظور وصول مطالبات و استیفای حقوق قانونی خود» و از سوی دیگر لزوم؛ «رفع کاستی‌ها و نقاط ضعف ضوابط موجود»، «برقراری توازن و هماهنگی بین مقررات ناظر بر چک در قانون صدور چک و مقررات افتتاح حساب جاری» و «تجمیع و تنقیح مقررات و بخشنامه‌های سابق صدور»، بازرنگری در ضوابط حاکم بر حساب جاری را اجتناب‌ناپذیر می‌نمود.

لذا با عنایت به نکات فوق‌الذکر و براساس اختیارات مندرج در بند (۸) از ماده (۱۴) «قانون پولی و بانکی کشور»، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بازرنگری در مقررات افتتاح حساب جاری را با لحاظ قوانین و مقررات جاری کشور از جمله قانون صدور چک و همچنین با در نظر گرفتن نیازها، مقتضیات و مصالح حال حاضر کشور، در دستور کار خود قرار داد. در این راستا، این بانک پس از طی بیش از دو سال کار کارشناسی و اخذ نظرات و پیشنهادات مراجع ذی‌ربط و همچنین پیشکسوتان و صاحب‌نظران این حوزه، «دستورالعمل حساب جاری» را تدوین و در نهایت دستورالعمل مزبور، در یک‌هزار و یکصد و چهلمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۳/۲ شورای پول و اعتبار، به تصویب رسید.

در تدوین دستورالعمل مورد اشاره، سعی بر آن بوده تا با رویکرد حفظ و تقویت نقاط قوت و مرتفع نمودن نقاط ضعف ضوابط پیشین، ضوابط لازم و مؤثر برای جنبه‌های مختلف حساب جاری، در نظر گرفته شود. نکات حائز اهمیت در این دستورالعمل، عبارتند از:

۱) اعلام ممنوعیت افتتاح حساب جاری برای اشخاص دارای «سابقه چک برگشتی» و یا «بدهی غیرجاری به بانک‌ها و یا مؤسسات اعتباری غیربانکی» و همچنین ممنوعیت تحویل دسته‌چک به اشخاص دارای «سابقه چک برگشتی»، «بدهی غیرجاری به بانک‌ها و یا مؤسسات اعتباری غیربانکی» و یا «مشمولین موضوع ماده (۷) قانون صدور چک»؛

۲) طراحی ساز و کار پرداخت مبلغ چک به دارنده چک از سایر حساب‌های سپرده صاحب حساب، اعم از سپرده قرض الحسنه پس‌انداز، سپرده قرض الحسنه جاری (برای اشخاص حقوقی) و سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار در همان بانک، در صورت عدم موجودی یا عدم کفایت موجودی حساب جاری ذی‌ربط؛

۳) منوط نمودن افتتاح حساب جاری برای شخص حقوقی به «احراز شرایط افتتاح حساب جاری برای اشخاص حقیقی عضو هیأت مدیره و اشخاص حقیقی که به نمایندگی از سایر اشخاص حقوقی در هیأت مدیره عضو می‌باشند و همچنین اشخاص حقیقی که به نمایندگی از شخص حقوقی مجاز به امضاء می‌باشند»؛

۴) ممنوعیت تمامی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی از «اعطای هرگونه تسهیلات»، «افتتاح هرگونه حساب سپرده جدید»، «ارایه دسته‌چک»، «گشایش اعتبار اسنادی»، «صدور ضمانت‌نامه» و «ارائه خدمات بانکی الکترونیکی»، به دارندگان سابقه چک برگشتی.

۵) تجمیع ضوابط مربوط به رفع سوء‌اثر از چک‌های برگشتی از طریق؛ «تأمین موجودی»، «ارائه لاشه چک برگشتی»، «ارائه رضایت‌نامه محضری ذی‌نفع چک به بانک»، «واریز مبلغ چک به حساب جاری و مسدود نمودن آن به مدت ۲۴ ماه»، «ارائه حکم قضایی مبنی بر رفع سوء‌اثر از سوابق چک برگشتی» و «انقضای مدت نگهداری سوابق چک‌های برگشتی (صرفاً مدت هفت سال در مورد هر برگ چک برگشتی) در سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی»؛

۶) اخذ اجازه از دارندگان حساب جاری، برای قراردادن اطلاعات مربوط به سابقه چک برگشتی وی در اختیار دیگران از طریق سامانه استعلام همگانی، به منظور ایجاد شفافیت در زمینه کارکرد حساب جاری اشخاص؛

۷) ممنوعیت بانک‌ها از افتتاح و نگهداری بیش از یک حساب جاری ریالی برای هر شخص حقیقی در هر بانک؛

۸) پیش‌بینی طبقه‌بندی چک‌ها و همچنین چاپ و توزیع دسته چک به صورت کاملاً متمرکز و با رعایت ضرایب ایمنی و استانداردهای قابل قبول و یکسان و همچنین در نظر گرفتن الزامات ناظر بر طراحی چک توسط بانک، برای یکسان‌سازی و هماهنگ نمودن طراحی چک؛

۹) شناسایی متقاضی افتتاح حساب جاری، مطابق با مفاد قانون، آیین‌نامه و دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی؛

۱۰) ملاک عمل قرارداد ادن آدرس و کدپستی دارندگان و يا متقاضيان افتتاح حساب جاري، موجود در سازمان ثبت احوال کشور (پایگاه اطلاعات جمعیتی کشور)، برای ارسال ابلاغیه‌ها، مکاتبات و نیز گواهی نامه عدم پرداخت چک؛

شایان ذکر است «دستورالعمل حساب جاری»، به منظور فراهم کردن مقدمات اجرای آن از جمله اطلاع‌رسانی و انطباق مفاد قراردادهای حساب جاری با ضوابط این دستورالعمل، پس از طی شش ماه از تاریخ ابلاغ آن به بانکها، لازم‌الاجرا می‌باشد و براساس ماده (۳۱) دستورالعمل مزبور، بانکها موظف هستند طی یک سال پس از لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل، هر شش ماه یکبار، گزارش عملکرد خود در اجرای این دستورالعمل را به طور مشروح به این بانک، ارسال نمایند.

در خاتمه با عنایت به مراتب فوق، خواهشمند است دستور فرمایند، ضمن تمهید مقدمات اجرای این دستورالعمل، مراتب به قید تسریع، به تمامی واحدهای ذیربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن، تأکید و نظارت گردد. ۱۱۹۲۵۷۴/۰.۵۵

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین آزاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست: شانزده برگ

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل حساب جاری

بسمه تعالی

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۲	فصل اول: کلیات
۳	فصل دوم: شرایط افتتاح حساب جاری برای شخص حقیقی
۳	فصل سوم: شرایط افتتاح حساب جاری برای شخص حقوقی
۵	فصل چهارم: نحوه شناسایی متقاضی افتتاح حساب جاری
۵	فصل پنجم: فرآیند طبقه‌بندی، چاپ و توزیع دسته‌چک به بانک‌ها و نحوه تحویل آن به مشتری
۶	فصل ششم: شرایط عدم پرداخت وجه چک و صدور گواهی‌نامه عدم پرداخت
۷	فصل هفتم: نحوه رفع سوءاثر از سوابق چک‌های برگشتی
۸	فصل هشتم: موارد خاص در برداشت و انتقال از حساب جاری
۹	فصل نهم: نکات لازم‌الرعایه در قرارداد حساب جاری
۱۱	فصل دهم: نحوه بستن حساب جاری و نکات مربوط به آن
۱۱	فصل یازدهم: سایر الزامات ناظر بر حساب جاری
۱۳	فصل دوازدهم: حداقل الزامات ناظر بر طراحی چک توسط بانک
۱۴	فصل سیزدهم: محرومیت‌ها و مجازات‌های انتظامی
۱۴	فصل چهاردهم: سایر موارد

فصل اول: کلیات

ماده ۱- در اجرای بند ۸ از ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی کشور و با رعایت بند "الف" از ماده ۳ قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)، ماده ۴۴ قانون پولی و بانکی کشور، قانون صدور چک و ماده ۷ از قانون مبارزه با پولشویی و به منظور ساماندهی نحوه بکارگیری حساب جاری و کاهش صدور چک‌های بلامحل، "دستورالعمل حساب جاری" که از این پس به اختصار "دستورالعمل" نامیده می‌شود، تصویب می‌گردد.

ماده ۲- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح بکار می‌روند:

۱-۲- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲-۲- بانک: مؤسسه اعتباری است که به موجب قانون تحت عنوان "بانک" فعالیت می‌نماید و یا تحت عنوان "بانک"، از بانک مرکزی مجوز تأسیس یا فعالیت دریافت کرده است و تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت می‌نماید؛

۳-۲- حساب جاری: حسابی است که بانک براساس قرارداد منعقد شده با متقاضی، به منظور قبول سپرده قرض الحسنه جاری افتتاح می‌نماید. برداشت و یا انتقال از این حساب می‌تواند از طریق چک، دفترچه، کارت‌های الکترونیکی و یا سایر ابزارهای مجاز انجام پذیرد؛

۴-۲- حساب جاری مشترک: حساب جاری است که بنا به درخواست دو یا چند شخص افتتاح می‌شود؛

۵-۲- حساب جاری موقت: حساب جاری است که به منظور واریز سرمایه نقدی لازم برای ثبت شرکت، توسط مؤسسين "شرکت در شرف تأسیس"، افتتاح می‌گردد؛

۶-۲- متقاضی: شخص حقیقی یا حقوقی است که درخواست وی مبنی بر افتتاح حساب جاری به بانک ارائه می‌شود؛

۷-۲- مشتری: به شخص حقیقی یا حقوقی دارنده حساب جاری اطلاق می‌گردد؛

۸-۲- شخص خاص: شخص حقیقی دارای حداقل ۱۸ سال تمام شمسی که به تشخیص بانک بنا به دلایلی نظیر؛ عدم توانایی در خواندن و نوشتن و یا نقص عضو، نمی‌تواند به تنهایی نسبت به صدور چک، ظهرنویسی و ارائه آن جهت وصول اقدام نماید؛

۹-۲- سابقه چک برگشتی: اطلاعات مربوط به چک برگشتی رفع سوءاثر نشده‌ای است که در سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی موجود می‌باشد؛

۱۰-۲- بدهی غیرجاری: بدهی اشخاص به بانک‌ها و یا مؤسسات اعتباری غیربانکی که تعیین تکلیف نشده و کماکان در طبقه مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول قرار گرفته است؛

۱۱-۲- چک عمومی (omnibus): سند برداشتی است که توسط بانک جهت برداشت از حساب جاری مشتری، طبق شرایط خاص مقرر در این دستورالعمل، ارائه می‌گردد و قابلیت ظهنروپسی ندارد.

فصل دوم: شرایط افتتاح حساب جاری برای شخص حقیقی

ماده ۳ - بانک می‌تواند با رعایت موارد زیر مبادرت به افتتاح حساب جاری برای شخص حقیقی نماید:

۱-۳- داشتن حداقل ۱۸ سال تمام شمسی یا صدور حکم رشد از دادگاه صالحه؛

۲-۳- نداشتن سابقه چک برگشتی (مطابق بند ۲-۹ این دستورالعمل)؛

۳-۳- حصول اطمینان از رعایت مفاد ماده ۲۱ قانون صدور چک؛

۴-۳- نداشتن بدهی غیرجاری؛

۵-۳- معرفی فردی به عنوان وکیل برای شخص خاص.

تبصره - برای شخص حقیقی خارجی علاوه بر موارد فوق، داشتن گذرنامه معتبر به همراه اجازه (پروانه) اقامت دائم و یا اشتغال الزامی است.

ماده ۴ - بانک موظف است هنگام افتتاح حساب جاری برای شخص خاص ترتیبی اتخاذ نماید که موقع افتتاح حساب، مهر شخص خاص با امضای وکیلی که مجاز به امضای چک از طرف وی است، به بانک معرفی شود. در این صورت چک‌های صادره از طرف شخص خاص، علاوه بر مهر وی مشتمل بر امضای معرفی شده طبق نمونه نیز خواهد بود.

تبصره - چنانچه متقاضی که به تشخیص بانک، شخص خاص محسوب می‌شود ادعا نماید که شخص خاص محسوب نشده و توانایی ارائه نمونه امضاء و صدور چک را دارد، می‌تواند با پذیرش مسئولیت‌های ناشی از صدور چک و تنظیم تعهدنامه رسمی، رأساً و بدون معرفی وکیل، اقدام به افتتاح حساب جاری و دریافت دسته چک نماید.

فصل سوم: شرایط افتتاح حساب جاری برای شخص حقوقی

ماده ۵ - بانک می‌تواند با رعایت موارد زیر مبادرت به افتتاح حساب جاری برای شخص حقوقی نماید:

۱-۵- دارا بودن شرایط افتتاح حساب جاری برای اشخاص حقیقی عضو هیأت مدیره و اشخاص

حقیقی که به نمایندگی از سایر اشخاص حقوقی در هیأت مدیره عضو می‌باشند و همچنین

اشخاص حقیقی که به نمایندگی از شخص حقوقی مجاز به امضاء می‌باشند، به شرح مذکور
در فصل دوم؛

۵-۲- شخص حقوقی باید در داخل کشور و در مرجع ثبت شرکت‌ها به ثبت رسیده و یا "شرکت در
شرف تأسیس" باشد؛

۵-۳- ارائه مستندات مثبت، در خصوص تأسیس و همچنین اختیارات و وظایف قانونی صاحبان
امضای مجاز شخص حقوقی که به موجب قوانین خاص ایجاد شده و نیاز به ثبت در مرجع
ثبت شرکت‌ها ندارد؛

۵-۴- ارائه تأییدیه از وزارت امور خارجه برای سفارت‌خانه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی؛

۵-۵- نداشتن سابقه چک برگشتی (مطابق بند ۲-۹ این دستورالعمل)؛

۵-۶- حصول اطمینان از رعایت مفاد ماده ۲۱ قانون صدور چک؛

۵-۷- نداشتن بدهی غیر جاری.

ماده ۶ - افتتاح حساب جاری برای شخص حقوقی دولتی، شهرداری‌ها و برای آن بخش از منابع نهادهای
عمومی غیردولتی که از طریق بودجه عمومی کشور تأمین می‌شود، در چارچوب مفاد این دستورالعمل
و با رعایت مقررات مربوط به نگهداری حساب‌های آن‌ها، امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۷ - افتتاح حساب جاری برای شخص حقوقی خارجی صرفاً برای شعبه و یا نمایندگی آن که در مرجع
ثبت شرکت‌ها به ثبت رسیده است، مجاز می‌باشد.

ماده ۸ - افتتاح حساب جاری برای شعب شرکت‌ها باید توسط دفتر مرکزی آن‌ها انجام شود. متقاضی می‌تواند
حق برداشت از حساب را به نماینده/نمایندگان خود در شعب شرکت خود، در صورت تجویز
اساسنامه شرکت، تفویض نماید.

تبصره - افتتاح حساب جاری به نام نمایندگی شرکت‌ها باید با توجه به شخصیت نمایندگی (از نظر حقیقی
یا حقوقی بودن) در چارچوب ضوابط تعیین شده در این دستورالعمل، انجام شود.

ماده ۹ - افتتاح حساب جاری برای مؤسسات و نهادهایی که در مرجع ثبت شرکت‌ها به ثبت نرسیده‌اند، به
استثنای مشمولین بندهای ۳-۵ و ۴-۵، مجاز نمی‌باشد.

فصل چهارم: نحوه شناسایی متقاضی افتتاح حساب جاری

ماده ۱۰ - نحوه شناسایی متقاضی افتتاح حساب جاری مطابق با مفاد قانون، آیین نامه و دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی می‌باشد.

فصل پنجم: فرآیند طبقه‌بندی، چاپ و توزیع دسته چک به بانک‌ها و نحوه تحویل آن به مشتری

ماده ۱۱ - طبقه‌بندی چک‌ها بر اساس هر یک از سطوح مشتریان، شیوه درخواست صدور دسته چک، نحوه استقرار و برقراری ارتباط با سامانه متمرکز بانک مرکزی به منظور هویت سنجی، ثبت اطلاعات و شخصی سازی، چاپ و ارسال دسته چک، مطابق با شیوه‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف مدت شش ماه از تاریخ تصویب این دستورالعمل، به تصویب هیأت عامل بانک مرکزی خواهد رسید.

تبصره - کلیه مراحل گردش چک در شبکه بانکی کشور، اعلام چک‌های مفقودی، کنترل چک‌های در گردش و واگذاری چک به بانک‌ها باید از طریق سامانه موضوع این ماده صورت پذیرد.

ماده ۱۲ - تحویل دسته چک به مشتری منوط به رعایت الزامات ذیل می‌باشد:

۱-۱۲- دریافت درخواست کتبی یا الکترونیکی مشتری یا وکیل وی برای صدور و تحویل دسته چک؛
۲-۱۲- حصول اطمینان از واجد شرایط بودن مشتری برای دریافت اولیه یا مجدد دسته چک صرفاً از طریق سامانه متمرکز موضوع ماده ۱۱ این دستورالعمل؛

۳-۱۲- ارسال دعوت‌نامه رسمی دارای شماره، تاریخ، امضاء مجاز و مهر مبنی بر دریافت دسته چک، به نشانی پستی مشتری، به منظور حصول اطمینان از صحت نشانی پستی ارائه شده توسط وی؛

۴-۱۲- تحویل دسته چک به مشتری یا وکیل وی توسط بانک، پس از اخذ دعوت‌نامه ارسالی و احراز هویت وی.

تبصره - بانک می‌تواند بر اساس ضوابطی که مفاد آن را قبلاً به تأیید بانک مرکزی می‌رساند، برخی مشتریان معتبر خود را از رعایت کامل مفاد بندهای ۳-۱۲ و ۴-۱۲ مستثنی نماید. در ضوابط مورد اشاره باید ویژگی‌های "مشتری معتبر" به طور کامل تبیین گردد.

ماده ۱۳ - اعطای دسته چک برای "حساب جاری موقت" مجاز نمی‌باشد.

ماده ۱۴ - تحویل دسته چک به مشتری دارای سابقه چک برگشتی (مطابق بند ۲-۹ این دستورالعمل)، بدهی غیر جاری و یا مشمولین موضوع ماده ۷ قانون صدور چک، ممنوع است.

ماده ۱۵ - تحویل دسته چک به مشتری که حساب جاری وی به موجب دستور مرجع قضایی مسدود شده، مجاز نمی‌باشد.

ماده ۱۶ - تحویل دسته چک جدید منوط به بازگشت حداقل $\frac{4}{5}$ از برگه‌های آخرین دسته چک مشتری، اعم از صادر شده یا ابطال شده، به بانک خواهد بود. کنترل‌های مربوط به این موضوع صرفاً از طریق سامانه متمرکز موضوع ماده ۱۱ این دستورالعمل امکان‌پذیر می‌باشد.

فصل ششم: شرایط عدم پرداخت وجه چک و صدور گواهی‌نامه عدم پرداخت

ماده ۱۷ - بانک در موارد ذیل، مجاز به پرداخت وجه چک نبوده و با درخواست دارنده چک موظف به صدور گواهی‌نامه عدم پرداخت می‌باشد:

۱-۱۷- عدم کفایت موجودی حساب جاری؛

۲-۱۷- عدم انطباق امضای مندرج در چک با امضای معرفی شده توسط مشتری یا وکیل وی؛

۳-۱۷- تشخیص هرگونه مغایرت در مندرجات چک در چارچوب قوانین و مقررات مربوط؛

۴-۱۷- صدور دستور عدم پرداخت توسط مشتری یا ذینفع یا قائم‌مقام قانونی وی، در چارچوب ماده ۱۴ قانون صدور چک؛

۵-۱۷- بسته بودن حساب جاری یا انسداد بخشی از/تمامی موجودی آن (به‌گونه‌ای که امکان پرداخت وجه چک بطور کامل میسر نباشد) به موجب قانون، دستور مرجع قضایی یا به دستور مشتری؛

۶-۱۷- قلم‌خوردگی در متن چک (در صورت فقدان ظهرنویسی مرتبط با تصحیح قلم‌خوردگی)؛

۷-۱۷- سایر موارد به موجب قوانین و مقررات موضوعه.

تبصره - چنانچه حساب جاری که عهده آن چک صادر شده است دارای موجودی کافی و یا قابل برداشت نباشد، بانک موظف است در صورت درخواست دارنده چک، اقدام به پرداخت موجودی قابل برداشت نموده و برای باقی‌مانده آن، گواهی‌نامه عدم پرداخت صادر نماید. چک مزبور نسبت به مبلغی که پرداخت نگردیده بی‌محل محسوب و گواهی‌نامه عدم پرداخت بانک در این مورد برای دارنده چک، جانشین اصل چک خواهد بود.

فصل هفتم: نحوه رفع سوء اثر از سوابق چک‌های برگشتی

ماده ۱۸ - نحوه رفع سوء اثر از سوابق چک‌های برگشتی به یکی از طرق زیر صورت می‌پذیرد:

۱-۱۸ - تأمین موجودی: مشتری مبلغ کسری موجودی را به حساب جاری خود واریز و پس از دریافت

مبلغ مزبور توسط ذی نفع چک، بانک نسبت به رفع سوء اثر از سابقه چک برگشتی (مطابق

بند ۲-۹ این دستورالعمل) اقدام می‌نماید؛

۲-۱۸ - ارائه لاشه چک برگشتی: مشتری لاشه چک برگشتی را به بانک ارائه و بانک در قبال آن به

وی رسید تحویل می‌نماید؛

۳-۱۸ - ارائه رضایت‌نامه محضری ذی نفع چک به بانک: در صورت عدم امکان ارائه لاشه چک برگشتی

به بانک بنا به دلایلی نظیر مفقود شدن، به سرقت رفتن و سوختن، ذی نفع چک (شخصی

که گواهی‌نامه عدم پرداخت وجه چک به نام او صادر شده است) می‌تواند با حضور در

دفترخانه اسناد رسمی، رضایت خود را اعلام نموده و بانک با دریافت رضایت‌نامه مزبور،

نسبت به رفع سوء اثر از چک مورد نظر و ابطال آن اقدام می‌نماید.

تبصره - چنانچه ذینفع چک شخص حقوقی دولتی و یا نهاد عمومی غیردولتی باشد، می‌تواند با ارائه نامه

رسمی رضایت خود را اعلام نموده و بانک با دریافت رضایت‌نامه مزبور، نسبت به رفع سوء اثر از

چک مورد نظر و ابطال آن اقدام می‌نماید.

۴-۱۸ - واریز مبلغ چک به حساب جاری و مسدود نمودن آن به مدت ۲۴ ماه: چنانچه ارائه لاشه چک و یا

رضایت‌نامه محضری ذی نفع به بانک امکان‌پذیر نباشد، مشروط به آن که حساب جاری

مشتری نزد شعبه مفتوح و توسط مراجع قضایی مسدود نشده باشد، مشتری می‌تواند با

واریز معادل کسری موجودی به حساب جاری خود، درخواست مسدود شدن وجه مزبور را

برای پرداخت چک برگشتی ذی ربط تا زمان تعیین تکلیف قطعی چک برگشتی و یا حداکثر

به مدت ۲۴ ماه، به بانک ارائه و سپس بانک نسبت به رفع سوء اثر از سابقه چک برگشتی

(مطابق بند ۲-۹ این دستورالعمل) اقدام می‌نماید. در این شرایط بانک موظف است ظرف

پنج روز کاری، طی نامه‌ای تأمین وجه چک را به اطلاع شخصی که گواهی‌نامه عدم پرداخت

به نام وی صادر شده است، برای مراجعه به بانک و دریافت وجه چک، برساند؛

۵-۱۸ - ارائه حکم قضایی مبنی بر رفع سوء اثر از سوابق چک برگشتی؛

۱۸-۶- انقضای مدت نگهداری سوابق چک‌های برگشتی در سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی: در صورت عدم

اقدام مشتری نسبت به رفع سوءاثر از سابقه چک برگشتی (مطابق بند ۲-۹ این دستورالعمل) مطابق با بندهای فوق، سابقه هر چک برگشتی صرفاً پس از انقضای مدت هفت سال از تاریخ صدور گواهی‌نامه عدم پرداخت آن، به صورت خودکار از سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی رفع سوءاثر می‌گردد.

تبصره - مقررات مذکور در این بند، به تمامی چک‌های برگشتی موجود در سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی تسری می‌یابد.

ماده ۱۹ - در صورتی که مشتری ظرف مدت ده روز کاری پس از برگشت خوردن چک، اقدام به تأمین کسری موجودی حساب جاری یا ارائه لاشه چک یا رضایت‌نامه محضری از ذی‌نفع چک ننماید، بانک موظف است اقدام به ارسال اطلاعات مربوط به گواهی‌نامه عدم پرداخت به سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی نماید.

ماده ۲۰ - بانک مکلف است بنا به درخواست مشتری و به منظور آگاهی وی از سوابق چک‌های برگشتی خود در سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی، اقدام به ارائه صورت کامل تعداد و مشخصات چک‌های برگشتی وی نماید.

فصل هشتم: موارد خاص در برداشت و انتقال از حساب جاری

ماده ۲۱ - برداشت و انتقال از "حساب جاری موقت" با هیچ‌یک از ابزارهای پرداخت امکان‌پذیر نمی‌باشد. پس از ثبت شرکت و ارائه روزنامه رسمی حاکی از ثبت شرکت، بانک موظف به پرداخت وجوه حساب مزبور به صاحبان امضای مجاز شرکت ثبت شده و بستن حساب جاری موقت می‌باشد.

تبصره - در صورت عدم ثبت شرکت، استرداد وجوه به مؤسسين و پذیره‌نویسان با رعایت مفاد ماده ۱۹ لایحه اصلاحی قانون تجارت امکان‌پذیر است.

ماده ۲۲ - برداشت از حساب جاری با استفاده از "چک عمومی" صرفاً در صورت تحقق تمامی شرایط ذیل و حداکثر به تعداد یک دفعه در طول مدت یک سال مجاز است:

۲۲-۱- مشتری، دسته چک خود را همراه نداشته باشد و استفاده از دیگر ابزارهای برداشت مجاز نیز امکان‌پذیر نباشد؛

۲۲-۲- منع قانونی جهت برداشت از حساب جاری وجود نداشته باشد؛

۲۲-۳- تقاضای برداشت از حساب جاری صرفاً توسط مشتری یا وکیل وی و به صورت حضوری

ارائه شود؛

۲۲-۴- شناسایی مشتری به طور دقیق و در چارچوب مقررات مربوط انجام شود؛

ماده ۲۳ - در موارد قهری و اضطراری، برداشت و انتقال از حساب جاری به موجب قوانین و مقررات موضوعه

انجام می‌شود.

فصل نهم: نکات لازم‌الرعایه در قرارداد حساب جاری

ماده ۲۴ - قرارداد حساب جاری باید حداقل، موارد زیر را در برگیرد:

۲۴-۱- مسئولیت‌های صاحب/صاحبان حساب در خصوص به هنگام نمودن اطلاعات ضروری (از

جمله اطلاعات لازم برای شناسایی کافی و دسترسی به وی/آن‌ها مانند تغییر نشانی و

شماره تلفن)؛

تبصره - آدرس و کدپستی مشتری، موجود در سازمان ثبت احوال کشور (پایگاه اطلاعات جمعیتی کشور)

یا سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، ملاک بانک برای ارسال ابلاغیه‌ها، مکاتبات و نیز

گواهی‌نامه عدم پرداخت چک خواهد بود.

۲۴-۲- مسئولیت‌های صاحب/صاحبان حساب در قبال حفظ و نگهداری از دسته چک دریافتی و

اقداماتی که در صورت مفقود شدن یا به سرقت رفتن آن، به عهده صاحب/صاحبان

حساب و یا وکیل وی/آن‌ها می‌باشد؛

۲۴-۳- شرایط لازم برای صدور دسته چک، مندرج در مواد ۱۳ الی ۱۶ این دستورالعمل؛

۲۴-۴- وظایف بانک در مورد تشخیص اصالت چک و شناسایی دارنده آن (در چارچوب مقررات

جاری)، هنگام پرداخت وجه چک؛

۲۴-۵- بانک ملزم به پرداخت وجه چک، حداکثر تا میزان موجودی حساب جاری می‌باشد. مشتری

به موجب این قرارداد بانک را موظف نمود، در صورت نبود وجه کافی در حساب جاری وی،

از موجودی قابل برداشت مشتری در سایر حساب‌های وی (به استثنای حساب‌های

مشترک با سایر اشخاص) به ترتیب اولویت از سپرده جاری (برای اشخاص حقوقی)،

قرض‌الحسنه پس‌انداز، سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت و سرمایه‌گذاری بلندمدت، در همان

بانک برداشت و نسبت به تأمین وجه مورد نیاز برای پرداخت تمامی مبلغ چک و در صورت عدم کفایت، قسمتی از وجه آن، اقدام نماید.

تبصره ۱- در صورت نبود وجه کافی در حساب جاری مشترک، بانک موظف است از موجودی قابل برداشت حساب‌های شخصی هر یک از صاحبان حساب مشترک (مطابق با مفاد قرارداد حساب جاری مشترک و در صورتی که در قرارداد اشاره نشده باشد به صورت متنصفاً) در همان بانک برداشت و نسبت به تأمین وجه مورد نیاز برای پرداخت مبلغ چک اقدام نماید.

تبصره ۲- بانک می‌تواند بابت ارائه خدمات موضوع این بند، کارمزد جداگانه‌ای از مشتری اخذ نماید.

۲۴-۶- شرایط ذکر شده در فصل ششم این دستورالعمل که به موجب آن بانک باید از پرداخت بخشی از / تمامی وجه چک خودداری نماید؛

۲۴-۷- اخذ رضایت از مشتری مبنی بر این که بانک مرکزی، در چارچوب بند ۲۷-۷ این دستورالعمل، مجاز است اطلاعات مربوط به سابقه چک برگشتی (مطابق بند ۲-۹ این دستورالعمل) مشتری را در اختیار دیگران قرار دهد و مشتری حق هرگونه اعتراضی را در این خصوص از خود سلب می‌کند؛

۲۴-۸- شرایط انسداد بخشی از/تمامی موجودی حساب، غیرفعال نمودن و همچنین بستن حساب؛

۲۴-۹- شرایط ناظر بر چگونگی برداشت و انتقال از حساب جاری، موارد خاص در برداشت، برداشت و انتقال از حساب جاری مشترک، بستن و تقسیم موجودی حساب بین صاحبان آن در صورت مسدود شدن حساب به موجب دستور مراجع قضایی، فوت، حجر یا ورشکستگی هر یک از آن‌ها؛

۲۴-۱۰- شرایطی که به موجب آن، بانک مجاز به افشای اطلاعات هویتی فرد یا افرادی است که چک را ظهرنویسی نموده‌اند؛

۲۴-۱۱- تبیین مقررات خاص حاکم بر حساب جاری ارزی؛

۲۴-۱۲- شیوه ارائه یا ارسال صورت حساب برای مشتری و مقاطع زمانی آن؛

۲۴-۱۳- نحوه رفع مغایرت‌های احتمالی موجود در صورت حساب؛

۲۴-۱۴- شیوه اطلاع‌رسانی مشتری به بانک در خصوص تغییرات اعضای هیأت مدیره و صاحبان امضای مجاز و یا عزل یا استعفای وکیل و نیز اعمال هرگونه تغییر در حدود اختیارات وی؛

- ۲۴-۱۵- نحوه اطلاع‌رسانی به مشتری در صورت هرگونه اشتباه بانک در انتقال وجوه به حساب وی و تعیین مهلت زمانی، که در هر صورت کمتر از سه روز کاری نخواهد بود، برای تأدیه این وجوه و همچنین شیوه استرداد وجوه مزبور در صورت استنکاف مشتری از تأدیه آن؛
- ۲۴-۱۶- تبیین این موضوع که در صورت ورشکستگی یا انحلال بانک، بازپرداخت مانده حساب جاری مشتری مطابق با مقررات صندوق ضمانت سپرده‌ها خواهد بود؛
- ۲۴-۱۷- ضرورت آگاهی متقاضی از مفاد قانون صدور چک و اصلاحیه‌های پس از آن؛
- ۲۴-۱۸- مسئولیت مشتری در قبال چک‌های در گردش در صورتی که مشتری اقدام به بستن حساب جاری خود نماید؛
- ۲۴-۱۹- قرارداد منعقد، در هر زمان از قوانین و مقررات جاری آن زمان تبعیت می‌نماید.

فصل دهم: نحوه بستن حساب جاری و نکات مربوط به آن

- ماده ۲۵ -** بانک ملزم است در موارد ذیل نسبت به بستن حساب جاری مشتری اقدام نماید:
- ۲۵-۱- تحقق مفاد ماده ۲۱ قانون صدور چک؛
- ۲۵-۲- دریافت درخواست مکتوب مشتری یا وکیل وی مبنی بر بستن حساب جاری.
- تبصره -** مسئولیت ناشی از وجود چک‌های در گردش مشتری بر عهده وی می‌باشد.
- ماده ۲۶ -** در صورت بسته شدن حساب جاری مشتری، بانک موظف است بنا به درخواست وی، مبالغ احتمالی واریزی به این حساب را به حساب معرفی شده دیگری در همان بانک واریز نماید.

فصل یازدهم: سایر الزامات ناظر بر حساب جاری

- ماده ۲۷ -** بانک موظف است الزامات ذیل را در خصوص حساب جاری رعایت نماید:
- ۲۷-۱- به منظور مدیریت مؤثر مخاطراتی که ممکن است از ناحیه حساب جاری متوجه بانک شود، بانک مکلف است الزامات مذکور در قانون و آیین‌نامه مبارزه با پولشویی، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های مرتبط با آن و همچنین موارد مربوط به "آئین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها" و "مدیریت ریسک" را به‌طور دقیق رعایت نماید؛
- ۲۷-۲- شرایط قرارداد و کارت نمونه امضاء باید در حضور متصدی افتتاح حساب جاری به امضای متقاضی یا وکیل وی رسانده شود؛

۲۷-۳- خسارات ناشی از عملکرد اشتباه بانک در خصوص واریز وجوه به حساب مشتری، از زمان واریز تا هنگام ابلاغ واقعی به وی، مطابق قانون آیین دادرسی مدنی، با احتساب مهلت مقرر در متن ابلاغیه برای برگشت وجوه، متوجه بانک می‌باشد؛

۲۷-۴- کارمزد صدور دسته چک و چک عمومی، انسداد حساب، صدور گواهی‌نامه عدم پرداخت چک، رفع سوءاثر و موضوع تبصره ۲ بند ۲۴-۵ این دستورالعمل، به موجب مقررات صادره از سوی بانک مرکزی تعیین می‌شود؛

۲۷-۵- سایر ابزارهای برداشت از حساب جاری باید به تصویب بانک مرکزی برسد؛

۲۷-۶- بانک مرکزی موظف به استقرار سامانه اطلاعاتی برای ثبت اطلاعات چک برگشتی می‌باشد و بانک ملزم است که اطلاعات گواهی‌نامه عدم پرداخت چک برگشتی را مطابق با ضوابط اعلام شده توسط بانک مرکزی، به سامانه اطلاعاتی فوق ارسال کند؛

تبصره - در صورت صدور گواهی‌نامه عدم پرداخت برای اشخاص حقوقی، بانک موظف است علاوه بر ارسال اطلاعات مربوط به شخص حقوقی به سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی، اطلاعات مربوط به امضاءکنندگان چک برگشتی را نیز به سامانه مذکور ارسال نماید.

۲۷-۷- بانک مرکزی ظرف مدت یک سال از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل، شیوه‌نامه اجرایی برقراری نظام استعلام همگانی در خصوص سابقه چک برگشتی (مطابق بند ۲-۹ این دستورالعمل) را تدوین و ترتیبات موردنیاز برای اجرای این نظام را فراهم می‌سازد؛

۲۷-۸- حداقل موجودی برای افتتاح حساب جاری توسط هیأت مدیره هر بانک و حداکثر برای هر دو سال یک‌بار، تعیین می‌گردد؛

۲۷-۹- بانک هنگام پرداخت وجه چک، ملزم به رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در خصوص احراز هویت ارائه دهنده چک می‌باشد و باید شماره ملی، شناسه ملی یا شماره اختصاصی اتباع خارجی ارائه دهنده چک را در سامانه‌های اطلاعاتی خود ثبت نماید؛

۲۷-۱۰- بانک مجاز به افتتاح و نگهداری بیش از یک حساب جاری ریالی برای هر شخص حقیقی نمی‌باشد؛

تبصره - بانک موظف است ظرف یک سال از لازم‌الاجراء شدن این دستورالعمل، تمامی حساب‌های جاری موضوع این بند را شناسایی و پس از اطلاع مکتوب به مشتری، تا زمان تعیین تکلیف حساب‌های جاری مازاد، در مرحله اول از اعطای دسته چک جدید به حساب‌های جاری مازاد، خودداری کرده

و در مرحله بعد، نسبت به انسدادهای حسابهای جاری مازاد اقدام نماید. مشتری موظف به تعیین حسابهای جاری مازاد خود در هر بانک می‌باشد و در صورت استتکاف از انجام مقررات این تبصره، بانک مکلف است رأساً اقدام به تعیین حسابهای جاری مازاد مشتری نماید.

۲۷-۱۱- بانک موظف است به منظور رعایت مفاد این دستورالعمل، نسبت به طراحی و ایجاد کنترل‌های داخلی لازم اقدام نماید.

۲۷-۱۲- از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این دستورالعمل، بانک باید هنگام ارائه دسته چک به مشتری، مفاد این دستورالعمل را به اطلاع وی رسانده و قرارداد جدید منعقد و یا به قرارداد قبلی الحاقیه منضم نماید. در صورت استتکاف مشتری در پذیرش انعقاد قرارداد جدید، بانک موظف است از اعطای دسته چک به مشتری خودداری کند.

۲۷-۱۳- بانکها موظفند ظرف مدت شش ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این دستورالعمل، حسابهای جاری غیرمتمرکز (سنتی) خود را به طور کامل غیرفعال نمایند و صرفاً حسابهای جاری متمرکز مورد استفاده مشتریان قرار گیرد.

فصل دوازدهم: حداقل الزامات ناظر بر طراحی چک توسط بانک

ماده ۲۸ - در طراحی برگه‌های چک، رعایت نکات زیر الزامی می‌باشد:

۲۸-۱- قید کلمه «چک» بر روی برگه چک؛

۲۸-۲- در نظر گرفتن محلی بر روی برگه چک برای درج تاریخ صدور؛

۲۸-۳- درج نام بانک محال علیه؛

۲۸-۴- درج نام شعبه بانک محال علیه و کد شعبه؛

۲۸-۵- درج شماره سریال برگه چک؛

۲۸-۶- در نظر گرفتن محلی بر روی برگه چک جهت درج مبلغ چک (به حروف)؛

۲۸-۷- در نظر گرفتن محلی بر روی برگه چک جهت درج مبلغ چک (به عدد)؛

۲۸-۸- درج عبارت "در وجه"
به شماره اختصاصی اتباع خارجی

به شماره ملی
به شناسه ملی

..... "بر روی برگه چک؛

۲۸-۹- درج عبارت "به حواله کرد"؛

۲۸-۱۰- درج شماره حساب و شناسه حساب بانکی ایران (شبا)؛

۲۸-۱۱- درج نام و نام خانوادگی و شماره ملی برای شخص حقیقی؛

۲۸-۱۲- درج نام و شناسه ملی برای شخص حقوقی؛

۲۸-۱۳- درج عبارت "امضای مشتری یا وکیل وی"؛

۲۸-۱۴- نقش تمبر مالیاتی هر برگه چک.

تبصره - نحوه طراحی موارد فوق و مشخصات فنی چکها، مطابق با شیوهنامه‌ای خواهد بود که ظرف سه

ماه از ابلاغ این دستورالعمل به تصویب هیأت عامل بانک مرکزی می‌رسد.

فصل سیزدهم: محرومیت‌ها و مجازات‌های انتظامی

ماده ۲۹ - در صورتی که مشتری دارای سابقه چک برگشتی (مطابق بند ۲-۹ این دستورالعمل) باشد، تمامی

بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موظفند تا زمان رفع سابقه چک برگشتی (مطابق بند ۲-۹ این

دستورالعمل)، از ارائه خدمات زیر به وی خودداری نمایند:

۲۹-۱- اعطای هرگونه تسهیلات اعم از ریالی و ارزی؛

۲۹-۲- افتتاح هرگونه حساب سپرده جدید اعم از قرض الحسنه و سرمایه‌گذاری؛

۲۹-۳- ارائه دسته چک؛

۲۹-۴- گشایش اعتبارات اسنادی و صدور ضمانتنامه اعم از ریالی و ارزی؛

۲۹-۵- ارائه خدمات بانکی الکترونیکی از جمله صدور انواع کارت‌های الکترونیکی و تمدید آنها

(کارت‌های خرید، اعتباری، کیف پول الکترونیکی و ...)

ماده ۳۰ - بانک موظف به رعایت کامل مفاد این دستورالعمل بوده و در صورت تخلف، مشمول مجازات‌های

انتظامی موضوع ماده ۴۴ قانون پولی و بانکی کشور می‌گردد. در هر صورت مسئولیت عدم رعایت یا

تخطی از مقررات این دستورالعمل با هیأت مدیره هر بانک است.

فصل چهاردهم: سایر موارد

ماده ۳۱ - بانک‌ها موظف هستند طی یک‌سال پس از لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل، هر شش‌ماه یک‌بار،

گزارش عملکرد خود در اجرای این دستورالعمل را به‌طور مشروح به بانک مرکزی ارسال نمایند. بانک

مرکزی نیز موظف است یک‌سال پس از لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل، گزارش عملکرد بانک‌ها

در اجرای این دستورالعمل را به شورای پول و اعتبار ارائه دهد.

ماده ۳۲ - از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل، مقررات مغایر با آن از جمله بخشنامه‌های ذیل منسوخ

اعلام می‌گردد:

- ۱- بخشنامه شماره نب/۵۲۳۴ مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۲۱
- ۲- بخشنامه شماره ۳۵/۱۰۹۷ مورخ ۱۳۷۳/۵/۲۲
- ۳- بخشنامه شماره ۵۲۹۱ مورخ ۱۳۷۹/۹/۲۶
- ۴- بخشنامه شماره طب/۲۰۰۰ مورخ ۱۳۷۹/۵/۲۵
- ۵- بخشنامه شماره نت/۲۳۲۰ مورخ ۱۳۷۸/۴/۱۲
- ۶- بخشنامه شماره ۹۰۵۹ مورخ ۱۳۷۶/۱۲/۱۲
- ۷- بخشنامه شماره ۴۷۰۴ مورخ ۱۳۷۹/۸/۳۰
- ۸- بخشنامه شماره ۴۰۳۷ مورخ ۱۳۷۹/۷/۱۹
- ۹- بخشنامه شماره ۸۷۲۹ مورخ ۱۳۷۶/۱۱/۲۱
- ۱۰- بخشنامه شماره ۹۳۲۳ مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۳۰
- ۱۱- بخشنامه شماره ۳۵/۱۰۳۱ مورخ ۱۳۷۳/۳/۱۳
- ۱۲- بخشنامه شماره ۳۵/۱۶۱۳ مورخ ۱۳۷۲/۹/۲۳
- ۱۳- بخشنامه شماره ۳۵/۱۶۰۰ مورخ ۱۳۷۲/۹/۱
- ۱۴- بخشنامه شماره ۳۵/۱۸۵۹ مورخ ۱۳۷۰/۱۲/۳
- ۱۵- بخشنامه شماره نب/۴۶۰۴ مورخ ۱۳۶۸/۱۲/۷
- ۱۶- بخشنامه شماره نب/۱۹۲۵ مورخ ۱۳۶۷/۵/۱۵
- ۱۷- بخشنامه شماره ۳۱۸۷/۲۵ مورخ ۱۳۶۳/۷/۱۷
- ۱۸- بخشنامه شماره نب/۸۵۳ مورخ ۱۳۸۴/۲/۲۹
- ۱۹- بخشنامه شماره نب/۴۲۵ مورخ ۱۳۸۴/۲/۵
- ۲۰- بخشنامه شماره نب/۲۷۱۷ مورخ ۱۳۸۵/۵/۴
- ۲۱- بخشنامه شماره طب/۶۰۹ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۴
- ۲۲- بخشنامه شماره طب/۴۲۸۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۷
- ۲۳- بخشنامه شماره طب/۹۹۹ مورخ ۱۳۸۲/۳/۱۱

دستورالعمل حساب‌جاری در ماده ۳۲ و ۱۶ تبصره در یکپهزار و یکصد و چهلمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۳/۲

شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و شش ماه پس از تاریخ ابلاغ آن به بانک‌ها، لازم‌الاجرا می‌باشد.